

POGŁOWNY (11) *ai*

Pierwsze o jasne; -głó- (4), -gło- (3); -gło- Mącz; -głó- : -gło- SarnStat (4:2).

sg m [N pogłówny]. ◇ G pogłówn(e)go (1). ◇ A pogłówny (1). ◇ n N pogłówné (2); -é (1), - (e) (1). ◇ G pogłówného (2); -ého (1), -(e)go (1). ◇ A pogłówné (3); -é (2), -(e) (1). ◇ pl N subst pogłówné (1). ◇ G pogłównych (1).

Sł stp: pogłowne, Cn: pogłowne s.v. pogłowie, Linde XVIII w.: pogłowne; poza tym bez cytatu: pogłowny.

1. Płacony od głowy, tj. od osoby (10) :

*Wyrażenia: »pogłowny czynsz, pobor« [szyk 1:1] (1:1): á ná główną obronę od Turkow máią pobor pogłowny fkládác według fźácunkow dobr ludu póspolitego *BielKron* 222v; Macedonibus trecenti nummi in capita statutum est praecium, Pogłownego czińfzu ná káždego Mácedończiká z ofobna trzi fta pieniędzy włożono. *Mącz* 412b; [Pogłowny pobór, łanowe, czopowe, konstytucyje etc. *AktaSejmikPozn 1590* 113].*

*»kontrybucya pogłowna« (1): á temi pieniędzmi nábytemi/ tákże y drugiemu / z Contribuciy pogłownych/ Poborowych/ y wśelákich ná tymże Seymie vchwalonych/ do ręku náfzych oddánemi/ ták fźáfowác y one obracác będe *SarnStat* 444.*

*Szereg: »pogłowny, poborowy« (1): *SarnStat* 444 cf »kontrybucya pogłowna«.*

a. W funkcji rzeczownika: »pogłowne« = *danina na rzecz panującego, płacona od głowy, tj. od osoby; aes capitarium, capitalis census, capitarium, capitatio, epicephalium, exactio capitem, tributorum collatio in capita, tributum in singula capita imperatum Cn (7) : Pogłówné tych pófzlednich wieków wfpomináią zá Zygmunta *SarnStat* 348; Podobného cóś było vczyniono Roku 1590. przy wyprawie przeciw Turkowi ná Pogłówné, że było obrano Prowizory woyny Tureckiey. *SarnStat* 355, 348 [2 r.]; [*UniwPobor 1589* 8; *Pobór* 11].*

*[pogłowne czyje [= przez kogo płacone]: Tákże Pogłowne Zydowfkie z Korony/ ktorego iednák nie ma wycięgác Podfkarbi náfz wyżfzey dwudzieftu tyśięcy złotyeh/ iefliby ie chćieli Zydowie fummą odłożyć/ ktorzy iuz od wśelákich Poborowych podátkow wolni być máią *UniwPobor 1593* Av.]*

*Zwrot: »pogłowne oddawác (a. [dać])« (1): Do tegoż fkarbu Rzeczypośp: niechayby Zydowie po wśytkiey Koronie będący/ pewną fummę ábo pogłowne znośne/ iedno żeby też fłuźne/ ná káždy rok y ná pewny czás oddawáli. *VotSzl* D2v; [*Pobór* 3].*

*Wyrażenia: [»od pogłownego wolny«: A iefliby ná woynę iácháli/ od pogłownego wolni będa *Pobór 1590* 14.]*

*»wyb(ie)ranie (a. odbieranie) pogłownego« (2): *SarnStat* 344; Drugi raz [*niechby się zjeżdżali szafarze skarbow*] ná dzień pierwfy Mieśiácá Kwietniá/ dla odbieránia pogłownego od Zydow/ tákże y dla innych poplátkow od kupcow/ Ormian etc. *VotSzl* Ev; [*Pobór* 21].*

2. Główniejszy, znaczniejszy (1) : A Gdańczánié/ Elbiążánié/ y inné portowé y pográniczné pogłówné miáftá/ ná to pilné oko mieć máią/ żeby monety póftronnéy nieważnéy do Korony nie wpufczáli *SarnStat* 410.

Cf **POGŁOWIE**